

Från Bondi Beach till Arctic Eden i Kiruna!

På ett dygn kan man förvandla vinter till sommar och dag till natt. Jag är i Sydney ena dagen och drygt ett dygn senare kör jag arbetsmiljökurs för chefer i Kiruna. I Sydney konstaterar jag att operahuset är ännu mer fantastiskt i verkligheten än på bild. Vi hör en manskör sjunga ur "Kalevala" på finska till musik av Sibelius. Jag undrar om kören kan förstå det nordiska dramat och svärmodet i texten?

I Australien är man inte känd för att vara svårmodig utan snarare det motsatta, dvs glada och lätta att komma i kontakt med. Man är också väldigt mån om sin fysik. När jag tar min morgonpromenad längs kustvägen från Bondi Beach imponeras jag av alla motionärer. Redan klockan sex, när det precis börjat ljusna, finns det flera hundra entusiaster på stranden. Det promeneras, surfas, boxas, springs och skuttas.

Promenaden längs den australiensiska beachen får mig att fundera på en av mina första läsoplevelser, "On the Beach" av Nevil Shute. Romanen utspelar sig efter ett kärnvapenkrig som utplånat allt liv på norra halvklotet. Det dröjer ett halvår innan det radioaktiva molnet når Australien. Boken beskriver människornas sätt att hantera att de snart kommer att dö. Någon börjar supa, andra kör snabba bilar, en del lever som förr osv. För mig innebar romanen att jag engagerade mig både kyrkligt och politiskt mot kärnvapen, svält och förtryck. Böcker och filmer kan engagera och de behövs för att utveckla samhället.

I Sverige har det funnits en hel del litteratur som skildrat människors arbete och som påverkat. På min promenad i det snöiga Kiruna tänker jag på Odd Uhrboms bok "Gruva" med text av Sara Lidman. I november 1969 angreps boken av dåvarande finansministern Gunnar Sträng. Han menade att bokens bild av förhållandena i gruvan inte delades av gruvarbetarna. En månad senare startade den stora gruvstrejken! Jag kommer ihåg hur jag och många andra samlade in pengar till de strejkande. Gensvaret och solidariteten hos befolkningen i Norrbotten var stort.

Även i februari 2013 väcker händelser i Kiruna starka känslor. Men nu handlar det om fusk med utstämpling. Engagemanget resulterar denna gång inte i insamling av pengar utan i hundratals kommentarer i lokaltidningar och på nätet.

De flesta är negativa, men det finns också många som menar att så här gör man på många arbetsplatser. Flera framhåller också att grupptrycket att följa normen på en arbetsplats kan vara starkt och näst intill omöjligt att stå emot.

Vi lever i ett individualiserat samhälle där i mångt och mycket "själv är bästa dräng". Jag saknar en diskussion i arbetslivet om vad som är rätt och fel. Som människa föds man inte med en inbyggd kompass som visar "den rätta vägen". Självkärligt är det fel att fuska med sina tidkort. Därmed är alla överens. Men fackliga organisationer och arbetsgivare måste ta ett ansvar för att det ibland går fel. I mitt första jobb på järnverket i Luleå fick jag lära mig den arbetsmoral jag har idag. Det handlade om allt från när och var avlösning skulle ske till vad man skulle äta på nattsiftet.

Vi behöver fler skildringar av arbetet och de som arbetar. Ivar Lo Johansson lär ska ha sagt att "allt det spännande finns hos arbetarklassen". I dagens samhälle kanske man skulle ändra till "de som arbetar". Att filmen "Äta, Sova, Dö" fick flera Guldbaggar är fantastiskt bra. Men ännu fler borde se den. Dessutom behöver vi beskrivningar av arbetsplatser där fler kan känna igen sig. Varför inte om handläggare på Försäkringskassan, sjuksköterskor, projektledare, bankanställda med flera?

Motion är bra för vår fysiska utveckling men ännu mer behöver vi engagemang för att utveckla samhället. Vi behöver beskrivningar av arbetet och de som arbetar i text, film och på teater. Engagemang startar diskussion som leder till handling. Det skapar rörelse och solidaritet och leder till att fler vill engagera sig fackligt och som skyddsombud. Det skapar ett tryck för att utveckla arbetsmiljön så att den anpassas till den moderna människans krav och förväntningar. Om politikerna vill att vi ska jobba längre måste också olycksfallen minska, den fysiska arbetsmiljön utvecklas och framförallt måste det bli roligt att gå till jobbet. En sådan utveckling kräver engagemang!

Arbetsmiljöhälsningar!

Janke Wikholm